

Oslo kommune
Byrådsavdeling for kultur og næring

Byrådets sak

Byrådets sak nr.: 16/2012
Vedtaksdato: 12.06.2012

Vår ref. (saksnr.): 201201422-4
Arkivkode: 800

HØRINGSUTTALELSE - FORSLAG TIL ENDRINGER I LOV OM FOLKEBIBLIOTEK

Saksfremstilling:

Kulturdepartementet har sendt forslag til endring i lov 20.12.1985 nr. 108 om folkebibliotek på høring. Følgende områder behandles i Kulturdepartementets høringsnotat:

- Harmonisering av lovbestemmelsene for folkebibliotek og universitets- og høyskolebibliotek (UH-bibliotek)
- Justeringer i formålsparagrafen
- Organisering og drift av bibliotekstjenester
- Kompetansekravet i folkebibliotekloven
- Fylkesbibliotek – folkebibliotekloven kap. III
- Lovtekniske endringer

Vedtakskompetanse:

Oslo kommunes høringsuttalelse avgis av byråden for kultur og næring etter delegert fullmakt, jf. bystyrets vedtak 30.05.2001 sak 218 og byrådets vedtak 03.07.2001 sak 1360 *Delegasjon av myndighet til å avgi høringsuttalelser på kommunens vegne.*

Vedtak:

Oslo kommunes høringsuttalelse:

Byrådsavdeling for kultur og næring har forelagt departementets høringsnotat for Kulturretaten v/ Deichmann. Nedenfor følger enkelte merknader fra Oslo kommune knyttet til departementets forslag og vurderinger.

1. *Harmonisering av bestemmelser for folkebibliotek og universitets- og høyskolebibliotek (UH-bibliotek)*

Kulturdepartementet viser til at i *St.meld. nr. 23 (2008-2009) Bibliotek, kunnskapsallmenning, møtestad og kulturarena i ei digital tid* (bibliotekmeldingen) ble spørsmålet om en felles biblioteklov for alle bibliotektyper drøftet. I Stortingsmelding 22 (1999 — 2000) *Kjelder til kunnskap og oppleving*, (ABM-meldinga) ble innføring av det sømløse-bibliotektilbudet anbefalt med fri tilgang for

alle til landets bibliotekressurser. Begrunnelsen var i dette dokumentet knyttet til kombinasjonen av IKT-utvikling og et samfunn preget av livslang læring samt etter- og videreutdanning for alle. Departementets erfaring er at samarbeidet mellom universitets- og høyskolesektoren og folkebibliotekene fungerer godt uten at det er nødvendig å regulere dette i lov. Kulturdepartementet foreslår derfor i sitt høringsnotat at det i denne lovrevisjonen ikke gjøres endringer med hensyn til harmonisering av regelverkene for folkebiblioteksektoren og UH-sektoren. Det går imidlertid frem av høringsnotatet at departementet forutsetter at lånesamarbeidet omfatter alle bibliotektyper, både de kommunale folkebibliotekene og de statlig finansierte UH-bibliotekene, og at lånesamarbeidet er selve ryggraden i et fungerende biblioteknettverk.

Hovedargumentet for ikke å ramme inn lånesamarbeidet mellom folkebibliotek og UH-sektoren begrunnes med at disse institusjonene har ulike eierskap og formål. Oslo kommune finner grunn til å peke på at kommunene heller ikke er en organisasjon som har felles økonomi og administrasjon. Likevel reguleres folkebibliotekene av en felles lov.

I høringsnotatet trekkes det frem at folkebibliotekene har et kulturpolitisk formål nedfelt i bibliotekloven, mens UH-bibliotekene skal støtte opp under forskning og undervisning. Oslo kommune vil påpeke at folkebibliotekenes lovfestede formål til enhver tid har vært opplysning, utdanning og kultur.

Gjennom denne lovrevisjonen forankrer departementet ansvaret for lånesamarbeidet utelukkende til de kommunale folkebibliotekene, selv om lånesamarbeidet primært er begrunnet ut fra læringsformål.

Utkastet til lovendring har i stor grad basert seg på en tilpasning til praksis som har utviklet seg internt i biblioteksektoren. Det vises i høringsnotatet til at den teknologiske utvikling har ført til at folkebibliotekene i hovedsak har tatt ansvar for eget fjernlån uten å kanalisere dette gjennom fylkesbibliotekene. I praksis har fylkesbibliotekene etter hvert kanalisert ressurser som tidligere ble benyttet til å finansiere det interkommunale lånesamarbeidet over til andre oppgaver. Departementet har også nylig trukket tilbake den statlige finansiering av Deichmanske biblioteks betydelige bidrag til lånesamarbeidet.

Lovrevisjonen pålegger fortsatt kommunene å stille sine ressurser til disposisjon for resten av landets kommuner. Oslo kommune mener at dette er en nasjonal oppgave som må følges opp av økonomiske ressurser dersom dette skal løses i form av fri tilgang til landets bibliotekressurser uavhengig av eierstruktur.

De store folkebibliotekene er i dag netto bidragsytere til det nasjonale lånesamarbeidet uten at dette kompenseres økonomisk. Skal målsettingen om å gi alle innbyggere tilgang til landets samlede folkebibliotekressurser oppfylles, må økonomiske midler tilføres de bibliotekene/kommunene som er betydelige bidragsytere i dette samarbeidet.

2. Justeringer i formålsparagrafen

Departementet viser til at folkebiblioteklovens formålsparagraf har stått uendret siden 1985 og at formidlingsoppgavene og rollen biblioteket har som møtested og kulturrarena ikke i tilstrekkelig grad er synliggjort i gjeldende formålsparagraf. I tillegg foreslår departementet at bestemmelsen bør holdes teknologinøytral for å gjøre det klart at informasjon og kultur i alle formater skal være del av bibliotektilbudene.

Forslag til ny § 1 lyder som følger:

Målsetting

Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet.

Folkebibliotekene skal være en møteplass og arena for offentlig samtale og debatt.

Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet.

Bibliotekenes innhold og tjenester skal gjøres kjent.

Folkebibliotekene er ledd i et nasjonalt biblioteksystem.

Oslo kommune mener det er positivt at departementet foreslår å synliggjøre bibliotekenes rolle som formidler, møteplass og arena for offentlig samtale og debatt. Dette er i samsvar med Oslo kommune/Deichmans egen strategi. Vi vil likevel understreke at funksjonen som møteplass i hovedsak er en bieffekt av bibliotekvirksomheten. Biblioteket fremmer opplysning, utdanning og kultur gjennom formidling av innhold og tilrettelegging av møter mellom innhold og mennesker. Biblioteket er en møteplass i kraft av det tilbudet som finnes der.

3. Fylkesbiblioteket

I folkebibliotekloven § 2 blir det slått fast at fylkeskommunen har ansvar for fylkesbibliotek, mens det i kapittel III lovfestes hvordan fylkeskommunen skal organisere et fylkesbibliotek og hvilke oppgaver det skal utføre. Arbeidsoppgavene spesifisert i loven omfatter i hovedsak organisering av fjernlån, lånesamarbeid og rådgivningstjenester for folkebibliotek. Allerede i ABM-meldingen St.meld. nr. 22 (1999-2000)) ble det tatt til orde for å gi fylkeskommunene større frihet med hensyn til å organisere sine bibliotekstjenester.

Departementet mener det bør legges til rette for en mest mulig fleksibel lovbestemmelse, som tar høyde for de forskjellene som eksisterer i dag. Det bør ikke være et lovkrav om en organisatorisk enhet, men et krav om hvilke bibliotekoppgaver fylket skal ivareta. Fylkeskommunen må selv ta stilling til hva som er den beste organisatoriske løsningen.

Oslo kommune vil påpeke at det er viktig at ansvaret for det regionale lånesamarbeidet fortsatt opprettholdes som en forpliktelse på fylkeskommunalt nivå, jf. våre innledende merknader.

4. Statlige oppgaver

Departementet foreslår endringer i folkebiblioteklovens kapittel IV om statlige oppgaver. Det foreslås at bestemmelsen endres slik at det fremdeles fremgår hva som er statlige folkebibliotekoppgaver, men at man fjerner at staten kan gi særlige statstilskudd. Departementet kan og gir tilskudd til overordnede bibliotekformål og bibliotekutvikling ved tildelinger via Nasjonalbiblioteket, og vil fortsette med dette selv om det ikke er lovfestet. Departementet foreslår at ny §§ 8 og 9 skal lyde:

§ 8 Statlige bibliotekoppgaver

Departementet eller den departementet bestemmer, ivaretar statlige bibliotekoppgaver etter denne lov.

§ 9 Særlige bibliotekformål

Statlige oppgaver omfatter bibliotekformål som ikke naturlig hører inn under den enkelte kommunes ansvarsområde, eller som er av særlig betydning for opprettholdelse av et nasjonalt biblioteksystem.

Oslo kommune ønsker på dette punkt en oppfølging hvor det i forskrift eller på annen måte tydeliggøres hvilke oppgaver dette dreier seg om. Det bør bl.a. være et statlig ansvar å fremme løsninger for det nasjonale biblioteksystemet som nasjonale bibliotek tjenester for språklige minoriteter, transportordninger, fellesordninger for e-bøker, lisenser for databaser og andre tekniske fellesløsninger.

Byrådsavdeling for kultur og næring

Hallstein Bjercke

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Hallstein Bjercke', with a long horizontal flourish extending to the right.

Kopi til:

Kultur- og utdanningskomiteen, Rådhuset, 0037 Oslo
Kulturetaten, Postboks 1453 Vika, 0116 Oslo